

Hakiki Meşveretin Nasıl Yapılacağı Ve Meşveret'in Su'i İstimal Edilmemesi!

“Meşveretle hareket etmek lazımdır, yoksa hareketimiz ferdî olur.”[1]

Meşveret ve şûrâ-i şer'î, dinin esasat ve müsellemat gibi kat'i ve sabit hükümlerinin hâricinde ve şer'î usûlüne göre yapılır.

Meşverette iyi niyet ve ihtisas şarttır. Yani meşverete katılanlar, istişarede ele alınacak meselenin isabetli olan cihetini ve tercihi gereken maslahat-ı umumiyesini keşfetmek niyet ve gayretine sahip olmalıdır.

Yoksa kendi maksadlarını veya bağlı olduğu şahsın, cemaatin, mesleğin, meşrebin menfaatini tahakkuk ettirmek niyetini taşıyanlarla yapılacak meşveret hak ve maslahat-ı bulmaktan daha çok karışıklıklara ve inşikaklara sebep olur. Nitekim bu hususta Fesafis-said namı ile nurun kahramanlarından Zübeyir ağabey Meşveret hususunda şöyle bir şey söylemiştir.

“Müteaddit defalar bir iş hususunda münakaşa edilir; meşveret ve müdâvele-i efkâr adı ile söze oturulur. Münakaşa ve kavga ile kalkılır.

Bu kavgamsı konuşmada herkes heyecanlanır. Hisler heyecana gelir. Biri diğerine, diğeri ötekine hakaretli sözler sarf eder. İlk defa birisi hakaret eder, diğeri de misilleme yapar. İlk hakaret edip kalp kıranı kast ederek “O bana böyle dedi, ben de ona öyle dedim” der. Bu beş altı defa tekerrür edince, artık en yakın dava arkadaşına küskün durur. Bu küskünlüğü gören ikinci, birinciden soğur, ikinci ile üçüncü birleşir.

Birincinin gıyabında konuşa konuşa, artık o da haricilerin müşfiki, can kardeşine küsücü olmuştur. Artık o birincinin hakkında tenkitler ve kusurları sayıp dökmeler başlamıştır.”[2]

Hal böyle olunca yapılan bu meşveret, meşveret-i şer'îye değildir ve ibadet mahiyetini taşımaz. Şahsi fikirlerin havada uçtuğu ve namı duyulmuş - ilmen veya maddi sebeple - sözü geçen kimselerin efkarının umuma dayatıldığı bir zemindir. “Rey'-i vahiddir.”[3]

“İstibdad tahakkümdür. Muamele-i keyfiyedir. Kuvvete istinad ile cebirdir. Rey'-i vahiddir. Sû-i istimalâta gayet müsaid bir zemindir. Zulmün temelidir. İnsaniyetin mâhisidir.

Sefalet derelerinin esfel-i sâfilinine insanı tekerlendiren ve Âlem-i İslâmiyeti zillet ve sefalete düşürttüren ve ağraz ve husumeti uyandıran ve İslâmiyeti zehirleyen; hatta herşeye sirayet ile zehirini atan, o derece ihtilafatı beynel İslâm îkâ' edip (Mu'tezile, Cebrî, Mürchie) gibi dalâlet fırkalarını tevlid eden istibdaddır.

Evet, taklîdin pederi ve istibdad-ı siyasîyenin veledi olan istibdad-ı ilmîdir ki, Cebriye, Râfiziye, Mu'tezile gibi İslâmîyeti müşevveş eden fırkaları tevlid etmiştir.”[4]

Biz insanları bir fabrikadan çıkan kürdan gibi aynı yapmaya çalışmak veya birisinin anladığı nurculuğu umuma yaymaya çalışıp nurculuk ve hizmet budur, bunun harici nurcu değildir gibi şeyleri ileri sürmek ve hezeyanlarını savurmak ise akıl tutulması veya o ileri sürdüğü şeyin namı altında kendi heva ve hevesini tatmin etmeye çalıştan öte bir şey değildir.

Allahımız bile bizi bir adem oğlu iken “millet millet yaratmışken”[5] bazılarının herkese tek tarzı dayatması Allahımızın insana verdiği hürriyeti insandan almaya çalışmaktan öte bir şey değildir. Buna mukabil ise manevi istibdadlar ve tahakkümler ortaya çıkıyor. Ve insan bu baskıya gelmiyor ve gelemizde. Bu hadiseler ise bazıları “Belki surete, hüsn-ü zanna binaen, makbul ve mutemed insanlardan işittikleri mesaili takliden kabul ederler.” [6] bu şekilde taklitçilik ise müstebitlere davetiye çıkartır. Çünkü “bir millet cehaletle hukukunu bilmezse ehli hamiyeti dahi müstebid eder.”[7] Hal böyle olunca istibdad, dayatma, baskıcı bir şey tezahür eder. “İstibdad, zulüm ve tahakkümdür.”[8] bizler ise meşveret namı altında ki rey-i vahidleri tanımayacağız ve tanımayız. Çünkü “tarafgirane ve garazkârane, firavunlaşmış nefs-i emmare hesabına hodefürüşlük, şöhretperverane bir tarzdaki tesadüm-ü efkârdan bârika-i hakikat değil, belki fitne ateşleri çıkıyor.” [9] sözde hakkı bulmak veya tavsiye etmek için yapılması gereken ve hakikatin tezahür zemini olması gereken meşveretten kin, nefret, öfke, gayz adeta irin çıkıyor. Enaniyet hesabıba kararlar alınmasını bunu tevlid ediyor.. “Bir ince tel gibi her tarafa heva ve hevesin tehyici ile çevrilmeğe müstaid olan rey’-i vâhid-i istibdadı; lâyetezelzel bir Timur direk gibi lâyetefellel bir elmas kılıncı gibi olan efkâr-ı ammeye tebdil eder. Siz de Sefîne-i Nûh gibi emniyet ediniz. Herkesi birer pâdişah hükmüne getiriyor. Siz de hürriyetperverlikle pâdişah olmağa gayret ediniz. Esas-ı insaniyet olan cüz-ü ihtiyarî te’ min eder, âzâd eder. Siz de câmid olmaya razı olmayınız.”[10] Heva ve hevese göre hareketler rey-i vahidi – yani istibdadı – netice veriyor. İslamiyetin verdiği hürriyet ise insanı köle değil adeta padişah yapıyor ki herkesin rey’i vardır. Bizler de hak ve hukukumuzu ve kendimizi idare edip yönetmeyi bilmeliyiz ki müstebitlere yani istibdada meyilli olanları kendimize celb etmeyelim. Malumdur ki “Aç olan canavara karşı tahabbüb etsen; merhametini değil, iştihasını açar.

Sonra döner, geliyor; tırnağının, hem dişinin kirasını senden ister.” [11]

Hakiki olmayan meşveretlerin bir fayda sağlamayacağını ve dini bir değer taşımayacağını Üstad Hazretleri şu ifadelerle belirtir.

“Asya’nın en geri kalmasının bir sebebi, o Şûrâ-yı Hakikiyeyi yapmamasıdır.» [12]

Bu hakikattaki meşveretler yapılmazsa ihtilafların bitmeyeceği ve şahsi garazların devam edeceği aşikârdır. Demek ki şer’i meşveret hakiki olmalıdır.

Meşveret adı altında yapılan müessese toplantıları veya rakiplerini tasfiye etmek toplantılarına meşveret demek dini bir tabir olan meşveret manasına hakarettir. Meşveret gibi kutsi bir mefhumu makamından tenzil edip indirmek ve meşverete olan itimadı kırmaktır.

Meşveretin bir hususiyeti ise: “Uykusuzluk asabiyet verir; akıl, fikir yerine his konuşur. “Saat 24.00’den sonra; istişare yapmayın, müdavele-i efkara girişmeyin, Risale-i Nur’dan bir bahis dahi sormayın”[13]

Ümmetin itimad edeceği bir meşveretin meclis-i ilmiye olmasını lüzumlu gören üstadımız Bediüzzaman Hazretleri şu ehemmiyetli hususları nazara verir: «Müfessir-i azîm olan zamanın taht-ı riyasetinde, herbiri bir fende mütehasıs, muhakkikîn-i ulemadan müntehap bir meclis-i meb’usan-ı ilmiye teşkiliyle, meşveretle bir tefsiri telif etmekle sair tefasirdeki münkasım olan mehasin ve kemâlâtı mühezzebe ve müzehhebe olarak cem etmelidirler.

Evet, meşrutiyettir Her Şeyde Meşveret Hükümfermâdır. Efkâr-ı umumiye dahi didebandır. İcma-ı ümmetin hücciyeti buna hüccettir.» [14] hakiki meşveretler insanlara huzur ve eminlik verirken sözde meşveretler insanlara kin aşıyor.

Üstadımız Bediüzzaman Hazretleri gelecekteki cemahir-i müttefika-i İslâmiyyenin siyaset ehline, şûrâ’nın ehemmiyet ve lüzûmunu beyan eden yazısının bir kısmında şu hususa dikkat çeker: “Eski zamanda değiliz. Eskiden hâkim bir şahs-ı vâhid idi. O hâkimin müftüsü de, onun gibi münferid bir şahıs olabilirdi, onun fikrini tashih ve tâdil ederdi. Şimdi ise, zaman cemaat zamanıdır. Hâkim, ruh-u cemaatten çıkmış, az mütehasıs, sağırca, metin bir şahs-ı mânevîdir ki, şûrâlar o ruhu temsil eder.”[15]

Üstadımız Bediüzzaman Hazretleri şurâ’ya verdiği aynı ehemmiyeti, Risale-i Nur dairesindeki hizmet faaliyetinde de meşverete ihtiyaç duyduğunu söyler. Mesela der ki:

“Bu mektupta bir ince meseleyi Meşveret Suretiyle reyinizi almak için gönderdik. Münasib midir?” [16]

“Hâfız Ali’nin mektubunda, medrese-i Nuriyenin üstadı olan Hacı Hâfız ile gayet Samimâne ve Uhuvvetkârâne Görüşmeleri ve Meşveretleri bizleri çok mesrur eyledi.” [17]

“Risale-i Nur dairesindeki şakirdler, İstişare Suretinde, tab etmek gibi çok ehemmiyetli işleri görmeye başlamalarıdır.” [18] Risale-i Nurun dairesinde Hakiki Meşveret çok ehemmiyetlidir. Yoksa hareketler ferdi kalır istenen maksada ulaşılması müşkilleşir.

HAS TALEBELERLE MEŞVERET ETMEK GEREKLİLİĞİ

Üstad Hazretleri Nur Talebelerinde istişare etmeyi “has şakirdler, haslar” gibi tabirlerle yapılmasını ifade eder.

“Asıl fikir sahibi, sizler ve Risale-i Nur’un has şakirdleri ve müdakkik nâşirleri, meşveretle, hususan İspartadakilerle, maslahat ne ise yaparsınız.” [19]

“Bundan sonra her meselemizde emir, Risale-i Nur’un şahs-ı mânevîsini temsil eden has şakirdlerin ve sizlerindir. Benim de şimdi bir reyim var.” [20]

“Medâr-ı nizâ bir mesele varsa meşveret ediniz. Çok sıkı tutmayınız herkes bir meşrepte olmaz. Mûsamahayla birbirine bakmak şimdi elzemedir.” [21]

“Hizmet-i Kur’âniyeye kemal-i tesanüdle çalışmak lâzımdır.

Sakın! Dikkat ediniz! ihtilâf-ı meşrebinizden ve zayıf damarlarınızdan ve derd-i maişet zaruretinizden ehl-i dalâlet istifade edip, birbirinizi tenkit ettirmeye meydan vermeyiniz. Meşveret-i şer’iyeyle reylerinizi teşettütten muhafaza ediniz. İhlâs Risalesinin düsturlarını her vakit göz önünüzde bulundurunuz. Yoksa, az bir ihtilâf bu vakitte Risale-i Nur’a büyük bir zarar verebilir.” [22]

Dini hizmetler yapanlar arasında zaman zaman aykırı düşünceler olabilir. Bu durumda bu farklılıkları görüşerek birliği beraberliği korumak gerekmektedir. Yoksa madem benim gibi düşünmüyor o halde aramızda yeri yoktur deyip bir rakip gibi görüp onu elemeye çalışmak ise Risale-i Nurun hiçbir yerine uymaz, kitabın bir yerinde yazmaz. Yazdığı yer ise insanın heva-i nefsidir.

Bir de on beş günde okunması hususunda tavsiye/emir bulunan İhlas Risalesinin mana anlaşılın anlaşılmasın vird gibi de olsa okunmasına dikkat gayret lazımdır ki sırr-ı ihlas ve sırr-ı uhuvvet insanın ruhunda rasihleşsin. Yoksa ezbere ihlas ve Uhuvvet Risalelerini okuyupta birbirini ezen kimselere rastlanması nadir olmaz.

“Kardeşlerin, ziyade hüsn-ü zanlarına binaen, senden maddî ve mânevî ders ve yardım ve himmet bekliyorlar. Sen nasıl dünya işlerinde hasları tevkil ettin, Erkânların Meşveretlerine bıraktın ve isabet ettin. Aynen öyle de, uhrevî ve Kur’ânî ve imanî ve ilmî işlerinde dahi Risale-i Nur’u ve şakirdlerinin şahs-ı mânevîlerini tevkil ile o hâlis, muhlis hasların şahs-ı mânevîleri senden çok mükemmel o vazifeni kendi vazifeleriyle beraber yaparlar.”[23]

“Şakirdlerin Tensibiyle Ve Meşveretiyle İntihap Edilecek bir yeni kahraman bulununcaya kadar o vazifeleri taksimü’l-a’mâl suretinde herbir şakird bir vazifesini yapmaya başlasın.”[24]

Buraya kadar belirtilen kısımlar çerçevesinde meşveret hizmet ehlinin olmazsa olmaz özelliğidir. Fakat bu meşveretler, görüşerek ve müzakere ile hizmeti ifâ ve icrâ etmenin mukaddemesi mânâsında olan meşveret, istişâre ve şûrâ, mezkûr beyanat ve tavsiyelerin neticesi olarak bir esas olduğu zâhir oluyor.

Meşveretlerden önce bir araya gelip nelerin konuşulacağı konuşulmayağı nasıl kim kime destek vereceği gibi şeyleri bir nevi tiyatroları tertip edip bir gün sonra bu tiyatroyu sergileyip buna da meşveret ettik demekle bir nevi danişik dövüşme gibi şeye meşveret denmez!

Zaten böyle bir tiyatrodan veya nam salmış kimselerin fikirlerinin meşveret kararı diye sunmak ve bunu milleti dayatmak hizmet erine yakışmaz. Tabi başka maksatlarla hulul edip ağalık sistemini kurmak istemiyorsa.. (Fatebiru)

“S- Bir büyük adama ve bir veliye ve bir şeyhe ve bir büyük âlime karşı nasıl hür olacağız? Onlar meziyetleri için bize tahakküm etmek haklarıdır. Biz onların faziletlerinin esiriyiz.

C- Velayetin, şeyhliğin, büyüklüğün şe’ni tevazu ve mahviyettir. Tekebbür ve tahakküm değildir. Demek tekebbür eden, sabiyy-i müteşeyyihtir. Siz de büyük tanımayınız.”[25]

Bizler de ağalık kurmak isteyenleri ve kendisi adeta cennet ırmaklarında yıkanıp kusursuz adeta bir nevi peygamber gibi ismet sıfatına sahipmiş gibi ve her sözü ayet gibi anlaşılıp hemen tatbik edilmesini isteyen ve nefsi nemrudlaşmış, firavunane tavırlar sergileyenleri çocuk hükmünde görüp ne sözünü ne de kendisini büyük biliriz.

Selam ve dua ile

Muhammed Numan ÖZE